

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Naistööline ja talunaiserahvas

Rahmusvaheliseks naistöolistepäemaks 8. märtsiks 1927

Valimispäeval. „Kuttu jõgid valmis ja valimisele“

H. LEOKE VILJANDIS
Arhiiv-raamatukogu

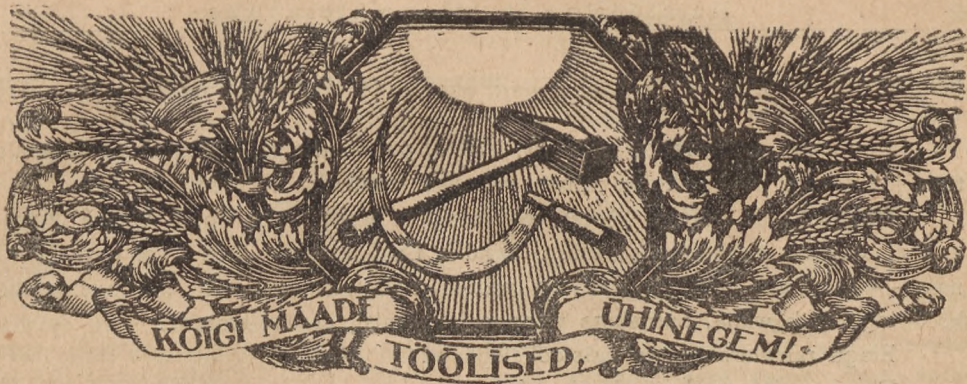
ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

S 19283 V
0

Pioneerid „Pinnas Pütilovis“

H. LEOKE VILJANDIS
Arhiiv-raamatukogu

Eesti naistöölisele ja talunaisterahvale

Ühteaegu rahvusvahelise kommunistilise naistepäewaga 8. märtsil 1927. a. pühitseb Nõukogude - Liidu töölisklass ja talurahwas werise tsaariwalitsuse kuku- tamise 10-dat aastapäewa. 10 aastat tagasi tulid Piiteri naistöölised ja tööliste- naised esimestena uulitsale, nõudes leiba ja sõja lõpetamist.

Määratu suur wahe lahutab käesolewat rahvuswahellst naistöölistepäewa naistöölistepäewast 1917. aastal. Kümme aastat on ainult mööda läinud, kuid mis- suguste sündmuste keerus oleme selle aja jooksul olnud, missugustest wõitlustest osa wõtnud!

Kümme aastat tagasi seisis töörahwas Nõukogude-Liidus alles oma raske ja suure ajaloolise ülesande lahendamise läwel. Igalpool woolas tööliste ja talurahwa weri; miljonid seisis sõjariistus ja tarwitasid püssi selleks, et omasuguseid töölisi ja talupoegi kodanluse huwides sinna saata, kust enam tagasipööramist ei ole. Mõni päew peale rahvuswahelist naistepäewa — 12. märtsil — warises sadasid aastaid kestnud tsaariwõim igaweseks ajaks ajaloo kolikambri. Wene töölisklass ja talurahwas löi surmawa hoobi rahvuswahelise kapitalismi ihusse, kuid siiski oli see kõik alles wõitluse algus, eelmäng suureks wõitluseks wana ja uue ilma wahel.

Nüüd, kümme aastat hiljem, on naistööline ja talunaisterahwas hoopis teist- suguses seisukorras. Raske wõitluse kibedused on juba osalt unustatud. Endisest õigusteta naisest on saanud täieõigusline nõukogude kodanik, — naine, kes nõu- kogude kaudu tegelikult osa wõtab riigi walitsemisest, kes ühiskondlises tegewuses kõrwuti seisab meestöölisega. Tuhandaastased orjuseahelad ja waheseinad on langenud, naisterahwas on ise oma orjusejäänuste häwitamisele asunud.

Eesti naistööline ja talunaisterahwas Nõukogude - Liidus wõtab agaralt osa uue elu-olu korraldamisest, riigi walitsemisest ja sotsialismuse ehitamisest. Üks kolmandik Eesti külanõukogude tegelastest on talunaisterahwad. Aast-aastalt suureneb nende arv. Wana elu-olu purustamine, wanade eelarwamiste häwitamine, uskõidikute purukskiskumine ja uue elu-olu, uue eluwaate loomine, uue inimese kaswatamine — see on eestkätt praegu naisterahwa ülesanne, selles wõitluses seisab suurem ja raskem osa just naistöölise ja talunaisterahwa peal.

Proletaarne rewolutsioon ei ole weel lõppenud, waid ta teeb alles oma esimisi käikusi. Ükskõik, mida me ka ei teeks wana korra purustamiseks ja uue ehitamise alal, seda teeme proletaarse rewolutsiooni nimel. Meie töö ei piirdu mitte ainult meie Liidu piiridega, waid ta tungib wõimsalt wäljapoolegi, tungib sinna, kus weel

kapital, kus walitseb kurnaja ja kus tuhanded meie klassiwendadest ja õdedest wangimajades waewlewad.

Nõukogus, kooperatiwis, koolis, klubis, poliitikingis, käsitööringis, lugemistuas jne — igalpool jatkame rahwuswahelise rewolutsiooni tööd.

Naistöolised, hoidke kõrgel rewolutsiooni weripunane lipp. Wõtke tegewalt osa nõukogude ülesehitamise tööst, kandke Eesti külasse, kus weel pesitseb painaja — usk, kus weel kõwad on wanad eelarwamised, uut rewolutsioonituld, kõrwetage kõik wana, purustage wanu eelarwamisi, et uut ehitada.

Elagu rahwuswaheline naistöolistepäew!

Elagu proletaarne rewolutsioon!

ÜK(e)P Eesti sektsioonide keskkomitee

Rahwuswaheliseks naispäewaks

8. märtsil, rahwuswahelisel kommunistlisel naistepäewal, ulatawad kõigi maade naistöolised ja talunaised üksteisele wennalikult käe, waatawad tagasi kättesaadud wõitudele ja märgiwad teed edasipidiseks wõitluseks kommunismi poole.

Nõukogude Wabariikide Liidu tugewenemine, ta tööstuse ja põllumajanduse tõus teeb tööliklassi waenlasi, kapitalistisi ja mõisnikka terwes ilmas rahuks.

Inglise kurnajad, kes kodus sөөtöoliste üle ajutise wõidu said, püiawad ühes omasugustega teistelt maadelt Hiina rewolutsioonilist liikumist lammata ja Nõukogude riigi häwitamiseks jõudusi organiseerida. Kuid wastuseks sellele koonduwad naistöolised ja talunaisterahwad weel tihedamates ridades kommunistlise partei lipu alla, et waenlase pealetungi tagasi lüüa.

See tähelepanek ja lootus, millega lääne ja ida naistöolised ja talunaisterahwad oma õdede tegewust Nõukogude Wenemaal jälgiwad, kohustab meid weel suurema jõuga ja püsiwusega kui seni oma riiki ehitama ja teda kõwendama.

Kõige tähtsam asjaolu, mis meie riiki kindlustada aitab ja teda majandusliselt iseseiswaks teeb, on maa industrialiseerimine, meie wabrikutele, tehastele ja põllumajandusele tarwiliste masinate walmistamine.

Peame loobuma sellest jõudu kurnawast ja wähe wiljakandwast maa-

harimise wiisist mis meil siamaani weel suurel määral tarwitusel on. Adra ja äkke, wikati ja sirbi asemele muretseme traktorid, niidu- ja lõikusemasinad. Sedawiisi kergendame endi tööd ja teeme põllud parema harimise teel wiljakandwamaks.

Et wanu wabrikuid ja tehaseid, mis põllutöörüistu ja muid tööstusesaadusi walmistawad, laiendada, täiendada ja uusi juure ehitada, on raha waja. Seda raha peame aga ise korjama, selleks igas asjas järjekindlat kokkuhoidmist läbi wiies.

Wabriku-naistöolised ja talunaisterahwad, kes kokkuhoidlikud on oma kodusel majapidamises, peawad esimesed olema ka wõitluses töölt ärajäämise wastu wabrikutes ja walmistamise paremas korraldamises.

Me teame juhtumisi, kus mõned talud ühiselt wõitlust algasid asjata raharaiskamise wastu joomapidustustel; nii kokkuhoitud raha wõimaldab neil põhutöömasinainad osta ja enda majapidamist paremine korraldada. Peale selle jääb alles jõud ja terwis, mida wiinajoomine häwitab. Talunaisterahwas peab oma külas kõigi sarnaste algatuste agar toetaja olema, sest just tema tunneb wäga hästi joodiku kahjulikkust majapidamises ja teab, mäherdunesuurrahasumma „kurgukastmiseks“ kulub.

Tööstusel on waja kirjaoskajaid õppinud töölisi. Naistöoline, kes sel alal kõige mahajäänum, peab oma töö-

oskuse tõstmiseks kogu enda jõudu pingutama ja selleks igasuguseid edasiõppimise, eneseharimise ja töösuse täiendamise võimalusi kasutama.

Meil on küllalt naistöolisi, kes alamate abitöölised punaseks meistriks ja isegi wabriku direktoriks on tõusnud. Sel teel tuleb edasi minna, tuleb naistöolistel endi töösust suurendada ja mitte ainult oma poegi, waid ka tütreid wabriku kooli saata.

Tihti tuleb ette, et noor 20—30-aastane naistöoline wõi talunaisterahwas ei taha kirjaoskuse õppusele minna ja igasuguseid põhjuseid otsib, et õppimisest kuidagi pääseda. Ta ei aimagi, kui suurt kahju ta endale sellega teeb.

Selleks, et Nõukogude riiki ehitada, et selles ehitustöös tegewalt kaasa aidata, peab naistöoline ja talunaisterahwas kõigepealt kirjaoskaja olema. Sm. Lenin tahtis, et oktoobri 10-daks aastapäewaks see tsaariaja orjapõline süngel pärandus — kirjaoskamatus kadunud oleks. Ta ütles, et kui meie näljast, külmast ja lagunemisest wõitu saime, kui oskasime oma majanduse luua, suutsime oma- ja wõõramaa mõisnikud ning kapitalistid kahjutaks teha, kas meie siis tõeste ei jaksa endi pimedust wõita ja kirjaoskajateks saada? Peame sellelgi wäerinnal iseendi kallal töötama.

Kommunistiline partei ja nõukogudewõim on 9 rewolutsioonistaastal kestel hiiglatööd teinud, et naistöolisi ja talunaisterahwast Nõukogude-Wabariigi tegelikku ehitustöösse tõmmata. Nõukogudes tegutewate talunaisterahwaste protsent suureneb alata. Paljud neist töötawad külanõukogu juhatajate kohadel. Näit. oli Tsherepowetsi kubermangus üksi 16 seesugust naisjuhatajat. Enamiste on nad endised saadikud (delegaadid), kellest mõned enne kirjaoskamatud olid ja alles saadikuks olles lugema ja kirjutama õppisid. Talunaisterahwaid on töö ka wallatäidesaate-komiteedes. Näit. on Tsherepowetsi maakonna (kreisi) täidesaatekomitee sotsiaalse kindlustuse osakonna

juhatajaks talunaine Guurina, kes veel kaks aastat tagasi kirjaoskamatu oli. Leeningraadi nõukogu on läinud aastal 18 naistöolist nõukoguliigetest nõukogu mitmesugustes osakondades juhtiwale tööle pannud.

Meie ülesanne on käesolewast nõukogudewalimiste hoogtööst veel hoogsamalt osa wõtta, veel paremaid ja töökamaid naistöolisi ja talunaisterahwaid nõukogudesse saata, maal eriti naistöolisi püüda nõukogudesse tõmmata. Walitud seltsilised tegutsegu nõukogus agaramalt. Sellest on wähe, et ainult nõukogu koosolekuil käia, waja nõukogu komisjonides ja seksioonides töötada, praktilisi ettepanekuid teha, uurida, kontrollida ja töös aidata. Naistöolist ja talunaisterahwast huwitab kõige pealt rahwaharidus, terwishoid, koolide, lasteaedade ja lastekodude tegewus. Ühiskondliste organisatsioonide kaudu aitame oma algatusega nõukogu asutusi luua, mis meid koduste talituste rängast koormast wabastawad. Talunaine tunneb lastekodude ja -hoiukohtade wäärtust küllalt hästi ja ei kokku tagasi nende asutamise raskuste ees.

Wäiksed veel on meie edusammud ühistegewuses, eriti maal, kuna aga just maal tarwitajate- ja piimaühisused ja käsitöökooperatsioon talunaise kui perenaise tööga kõige lähemalt kokku puuduwad. Tarwis on agaramalt oma kooperatiivi tööst osa wõtta, kooperatiivi liikmeks astuda. Organiseeritult suudame paremine oma kaupade müüki korraldada, nende valmistust parandada ja nende kaubawäärtust tõsta.

Tööstust ja põllumajandust edendades, ühistegewuse abil linna ja küla sidet kõwendades, ehitame sotsialismust, seda ilmarewolutsiooni tuge.

Iga naistöoline ja talunaisterahwas otsustagu 8. märtsil, läbikäidud tee peale tagasi waadates, kahekordse jõuga käed külge panna ja sotsialismuse ehitamises kaasa aidata. Ainult üksmeelses töös kommunistilise partei juhtimisel suudame Nõukogude-Wabariigi wõitmatuks teha.

M. Schitkina

Naisproletaarlaste wõitlus Eestis

Naistöoliste liikumine Eestis on õieti noor, olgugi et Eesti rewolutsioonilise liikumise ajaloos, alates juba 1905. a., seesuguseid naissotsialistide nimesid loeme, nagu Marta Lepp, Alma Ostra, Minna Kurs-Olesk. Juba weebruari-rewolutsiooni algul aga selgis, et neist sotsialistidest olid kodanlised prouakesed saanud.

Üks esimestest seltsilistest, kes peale weebruarirewolutsiooni Eesti naistöoliste etteotsa astus, oli Balti puuwillawabriku tööline sl. Aliise Tischler. Tema juhatusel kogusid Tallinna naistöolised ja tööliste naised 1917. a. Wana turule kokku ja nõudsid Tallinna linnapealt Poskalt: anna leiba ja rahu! Seltsiline Tischler oli tööliste punakaardi üks aktiivsematest liikmetest ja langes 1918. a. Keila lahingus Saksa ja Eesti kodanluse wastu wõideldes.

Okupatsiooni ajast alates ja kogu „iseseiswuse“ aja on Eesti naistöolised ühes meestöölistega tööliklassi wabastamise eest wõidelnud. Juba esimesel üleestilisel ametiühisuste kongressil 1919. a. oli 102 wangistatud saadiku hulgas 36 naistöoliste saadikut.

Esimest korda pühitseti rahwuswahelist naistöolistepäewa Eestis organiseeritult 1922. a. Tallinnas korraldati naistöoliste üldkoosolek, kus sl. Klementi üles astus ja rahwuswahelise naistepäewa tähtsust ja tekkimist selgitas. Samal ajal pandi alus naiskomisjonide organiseerimisele ametiühisuste ja Eesti Iseseiswate Sots. Tööliste Partei juure.

Sl. Klementi heideti warsti peale seda wangimajasse, kuid sellega ei suutnud Eesti kodanlus naistöoliste liikumise arenemisekäiku takistada ega naisproletaarlaste tagasi kohutada organiseerimistööd jätkamast. Suwel asutati Tallinna ametiühisuste juure esimesed naiskomisjonid ja peale seda juba Narwas, Tartus ja mujal linnades. Samal suwel puhkes Balti puuwillawabrikus streik lahti. 2000 tööliste hulgas wõttis 1300 naistöolist streigist osa, ja olgugi, et streik politsei ja streigimurdjate abil maha suruti, ometi

oli see suur samm edasi naistöoliste liikumises. Naistöolises kaswas arusaamine, et ta ainult ühiselt, organiseeritud jõuga suudab oma seisukorra paranemiseks midagi teha.

1923. a. töötas juba üle maa 30 naiskomisjoni ametiühisuste ja E.I.S.T.P. juures. Tööd juhtisid keskkomisjonid Üleeestilise Ametiühisuste Liidu ja E.I.S.T.P. keskkomitee juures. Korraldati naistekoosolekuid, anti wälja „Töölises“ naistelehekülge, korraldati naistöoliste seas riigikogu walimiseelset kihutustööd, organiseeriti proletaarseid lastegruppe jne.

8. märtsil, rahwuswahelisel naistöoliste päewal, peeti laialiselt koosolekuid, korraldati isegi kontsert-miitinguid niihästi Tallinnas kui ka teistes linnades ja isegi mõnes kohas maal.

Kodanlus püüdis naistekomisjonide tööd sel teel takistada, et nende aktiivsemaid liikmeid aresteeris ja kauemaks ajaks wangikongi heitis, kus paljud weel tänapäewani on.

Kuid walge terrori peale waatamata laienes ja suurenes naiskomisjonide wõrk ühtesoodu, nii et 1. juulil 1923. a. juba korda läks ametiühisustesse organiseeritud naistöoliste üleestilist konwerentsi kokku kutsuda. Konwerentsist wõttis osa 41 saadikut 40 naiskomisjoni poolt, kes 3000 organiseeritud naistöolist esitasid. Konwerentsi otsuse peale pani Ametiühisuste Keskliit palgalise naister. organisaatori ametisse.

Peale konwerentsi jätkati tööd suurendatud jõu ja agarusega. Korraldati üksikutes ametiühisustes organiseerimisenädalaid, asutati naiskomisjonisi ka maa- ja metsatöoliste ametiühisuste juure. Jaanuaris 1924. a. katkes ametiühisuste ja kõigi rewolutsiooniliste töölisteorganisatsioonide rüüstamisega ajutiselt ka töö naistöoliste seas. Suurem osa naiskomisjonide liikmeid wangistati. Kodanluse klassikohtus mõisteti terve rida naistöoliste liikumise tege-lasi (Olga Künnapuu, R. Weltson ja rida teisi) osalt eluaegsele sunnitööle, osalt kümneks ja rohkem aastaks wangi.

Kuid seegi ei murdnud naistöoliste organiseerimise püüdeid. Uue „Ülemaalise Töölise Ühisuse“ loomisest ja organiseerimisetööst wõtsid naistöolised jällegi agaralt osa.

Ja kui töölisklass 1. detsembril oma õiguste kättewõitmiseks ja töörahwa wabastamiseks sõjariistus wälja astus, siis wõitlesid Eesti naistöolised õla-õla kõrwal meestöolistega. Ühesuguselt tabas neid ülestõusu mahasurumise järel Eesti kodanluse werine kättemaks. Üle kahekümne naistöolise lasti pika piinamise järel maha. Wangistatute hulgas oli 17% naisterahwaid. Naistele, kes toltjata jäänud lastele püüdsid ülespidamist teenida, wastati igalt poolt: teie jaoks tööd ei ole.

Järgnewatel aastatel ei saanud Eesti naistöolised metsiku walge terrori pärast rahwuswahelist naistöoliste päewa pühitseda. Kuid Eesti naistöoline wõit-

leb endiselt oma poliitiliste wabaduste eest. Kodanluse majanduse lagunemine sunnib teda sellele teele, sest ta teab, et kodanlus oma armust ta seisukorda ei paranda.

Pea hüüdsõnaks, millega Eesti naistöolised tänapäewal rahwuswahelise naistöolistepäewal kodanluse surwe peale vaatamata esinewad, on:

— Ühinege, organiseerige, korraldage oma ridu metsiku surwepoliitika wastu. Wõitlusele trüki-, sõna-, koosolekute-, ühinemise- jne wabaduste eest! Wõitlusele nende nais- ja meesseltsiliste wabastamiseks, kes kodanluse piinakambritesse on heidetud. Wõitlusele kurnajate wõimu kukutamiseks!

Selle ülesande täitmiseks ja naistöoliste ning rõhutat talunaiste wabastamiseks soowime Eesti naistöolistele kõige paremat jõudu, julgust, julgust ja weel kord julgust.

H. S.

Leenin esimese naisterahwaste-organisaatorina

Sm. Leenin tundis paremine kui ükski teine töölisklassi koosseisu, tema ajaloolist tähtsust ja ülesannet, sellepärast oskas ta ka wäga hästi naisseltsilise osa proletariaadi wõitluses hinnata.

Wäga iseloomustaw on, et just sm. Leenin see oli, kellele esimesena mõte tuli naistöolisele erikirjandust wälja anda.

Täna, kui meil, eestlastel, naisterahwaste ajakirja esimene nummer ilmub, on seda iseäranis huwitaw ja tähtis meele tuletada.

Selle üle kirjutab wäga hästi s. Krupskaja: „Wladimir Iljitsh mõtles alati selle peale, kuidas naistöolise ja talunaisterahwa teadwust wirgutada, kuidas neid organisatsiooni ja töolisteliikumisesse tõmmata. Kui meie alles Siberis olime, soowitas ta mulle naistöolise üle raamatukest kirjutada. Mina kirjutasin, tema waatas, kuidas ma kirjutasin, ja andis nõu. Pärast, kui Wladimir Iljitsh wäljamaale sõitis, et seal ajalehte „Искра“ („Säde“) wälja anda, muretses ta selle eest, et ka nimetatud brosshuur wälja saaks antud. („Крестьянка“ № 4, 1924.)

Selles wäikeraamatus, mille „Säde“ trükikoda 1901. a. weebruaris wälja andis, ja mis täieste kokkukõlas on Leenini põhimõtetega ja „soowidega“, on tähendatud: „Selleks, et naisterahwad tööpalka alla ei saaks lüüa, ei pea meesterahwad mitte nõudma et naisterahwastele wabrikutöö seaduseandliselt ära keelataks, waid et ühesuguse töö eest naiste- ja meesterahwastele ühesugust palka makstaks.“

Leenin hindas juba sel ajal „naisjalawäe“ tähtsust proletariaadi sõjawäe mobiliseerimisel.

Tööstuse tõus, mis 1910. a. algas, kutsus ühest küljest esile töowäe hulgalise kaswu, teisest küljest löi ta rewolutsioonilise meeleolu. Parteired kõwenesid, „Правда“ kaswab, tekkib uus kiht proletaarset intelligentsi (haritlasi) ja ühes sellega püiab partei oma mõju ikka sügawamale hulkadesse laotada.

1913. a. pühitsetakse Wenemaal esimest korda rahwuswahelist naistepäewa. 1914. a. asub partei juba hulgalise naisajakirja „Naistöolise“ wäljaandmisele.

Wähe, kes teawad seda asjaolu, et ka selle ajakirja wäljaandmise algatajaks

Leeningraadi tramwai-konduktorid lähewad walimistele

keegi muu polnud kui suur Leenin. — Selts. A. Jelissaarowa kirjutab:

„1913. a. detš. sain ma oma wennalt Wladimir Iljitšilt, kes sel ajal Krakowis elas, ingliskeelse kirja. Selles kirjas awaldas W. I. mulle seda mõtet et tarwis on naistöoliste jaoks ajakirja organiseerida. W. I. soovitas toimetusesse wastawaid inimesi otsida ja palus esialgul seda saladuses hoida.“

Nii näeme, et sm. Leenin kõigi teiste ülesannete kõrwal ka naistöolist — seda kapitalistide poolt kõige enam kurnatawat proletariaadi osa ei unustanud ja naisterahwa äratamise ja organiseerimise tööle erilisel suure tähtsuse andis.

Juba sellesgi tundus Leenin kui laiade hulkade organisaator — pärsine Suure Oktoobrirewolutsiooni juht.

S. A.

Talunaisterahwas ja nõukogude ehitustöö

Naisterahwa majandusline seisukord enne ja nüüd

Tsaariwalitsuse ajal elas talunaisterahwas weel pärispõlwest päritud oludes. Ta töötas põllumajanduses, toimetas kodu ja kaswatas lapsi, aga mingisuguseid õigusi tal ei olnud. Alles oktoobrirewolutsioon andis töötawale naisele samasugused õigused kui mehele.

Nõukogudewalitsus ja kommunistiline partei paneb suurt rõhku selle peale, et naisterahwas sotsialismuse ülesehitamise tööst osa wõtaks.

1919. aastal ütles Leenin: „Nõukogudewalitsus püiab, et kõik töötajad, mitte üksi parteilased, waid ka parteitud, ja mitte üksi meeste-, waid ka naisterahwad osa wõtaksid majanduslisest ülesehitamisest. See sotsialismi ehitamine wõib korda minna siis ja ainult siis, kui Nõukogude-Liidus miljonid ja miljonid naisterahwad sellest osa wõtawad.“

Igatahes tuleb sel teel mitmesuguste raskustega kokku põrgata. Talumehed ei näe heameelega, et naised ühiskondlisest tööst osa wõtawad, ja talunaine ise hoiab ennast weel ühiskonnatööst kõrwale, häbeneb tihti oma kirjaoskamatus ja kardab, et mehed teda wälja naerawad.

„Koosolekutel käimine on meeste asi, ringidest osawõtmine nooremate asi; mis meie wanemad sinna läheme, meil on oma wõrk ja kangasteljed, seapõrssid ja lambatalled, lehmad ja wadikad — kogu majatalitus ja lastekaswatus; kuhu nüüd meie ikka lähme!“

Kuid nõukogudewalitsus ja komm. partei ei jäta talunaist kodu, rühmajaks, waid wõtab terve rea abinõusi tarwitusele, et naise õigusi maksma panna.

Naissaadikute töö ja korraldus

Üks naistöõ põhiwormidest on naissaadikute koosolekud, mida maal nendes

raioonides korraldatakse, kus walla parteikomitee ehk partei algringid on.

Naissaadikute koosolekutel on kaks peaülesannet: 1) saadikute poliitiline arendamine, et naistele poliitikast algteadmisi anda, ja 2) naisi ühiskondlisele tööle tömmata.

Saadikute koosolekud on 2 korda kuus, kus peale programmiküsimuste veel kohalise tähtsusega küsimusi arutatakse. Just siin on esimene kool, kus — Leenini sõnade järele „iga köögitüdruk peab õppima riiki juhtima“.

Siin võib iga küla majanduslisesse elusse puutuwat küsimust üles tõsta, võib igasuguseid külaelusse puutuwait wäärnähtusi, mis parandust nõuawad, ette tuua.

Naissaadik on külarahwa usalduslane, kelle poole pööratakse, kui tarwis on mingisugust majanduslist küsimust lahendada, olgu see maksude, maa, metsa wõi mõnes muu asjas.

Kui naissaadik ise iga kord wastata ei tea, siis tõstab ta küsimuse järjekordsel saadikute koosolekul üles, kus juhataja tarwilisi seletusi annab.

Naissaadik on seotud walijatega. Iga koosoleku järel, kus külaelusse puutuwad küsimused arutusele tulewad, peab naissaadik oma walijatele ära seletama, missuguse otsuse koosolek teatud küsimuses tegi.

Naissaadikud walitakse ühe aasta peale, mille wäljel nad ühiskondlises ja walitsuseasutustes praktilist tööd teewad.

Käesolewa aasta ümberwalimiste hoogtöö andis Leeningraadis järgmised tagajärjed:

üldisest naisterahwaste arwust	194 604
käis walimistel	69 376
walitud saadikuid	12 478

Saadikute koosseis:

naistöölisi	7 523
teenijaid	3 148
koduseid perenaisi	1 559
majateenijaid	248
walitutest oli endisi saadikuid .	1 530
kirjaoskamataid	678
minewal aast. kirjaoskamist õpp.	809

Kirjaoskamataude protsent talunaisterahwaste seas on iseäranis suur. 1920. aasta teadete järele tuli iga 1000 kirjaoskaja mehe peale 270 kirjaoskamatat,

1000 kirjaoskaja naise peale 629 kirjaoskamatat. Siin on veel määratu suur tööpöld ees.

Naisterahwas ühiskondlises töös

Aktiivsuse tõus naisterahwaste seas andis tugewa hoobi meesterahwaste wanadele eelarwamistele, kus enne naise kohta harilikult üeldi: „Pikk juuks, aga lühike aru.“

Nüüd kaswab üldine lugupidamine naise kui ühiskonnatöölise wastu. Siiski tuleb wael paljudes ühiskondlises asutustes naissaadikute praktilisele tööle wõtmissel takistusi ette. Iseäranis kooperatiiwides ajawad mehed küüned ja hambad wastu, et aga naise eemal hoida, et need „oma nina meeste töö“ waha ei topiks, nagu ühes Kingissepa kreisi kooperatiiwis üteldi. Ühes Oudowa maa kooperatiiwis pandi naissaadik — põrandat pesema!

Ja külanõukogu esimees tähendas walla täidesaate-komitee koosolekul otsekoheselt: „Naised ärgu tulgu meid segama.“

Niisugused teguwiisid ja ütelsused tulewad muidugi nende poolt, kes kardawad, et proletaarse naise silm nende mustuse võib walgele tuua.

Kõigi takistuste peale waatamata aga läheb naiste arenemine oma rada. Kõigist kooperatiiwiliikmetest on linnas 28% naisterahwad; külas: 1925. a. 12%, 1926. a. 14,8%. See kooperatiwi tegewusest osawõtmise kaswamine nõuab naiste ettewalmistamist kooperatiwi juhtiwale tööle.

Möödaläinud aastal töötas kuus seesugust kooperatiwitöölise ettewalmistamise ringi (Leeningraadi kub.). Koolajaid oli 129 inimest, kellest peale ringi lõpetamise 82 inim. praktilisele tööle läks.

Haridusetöö külas

Talunaisterahwa osawõtmine hariduse- (kultuura-) tööst suureneb. Lugesetubade ja punaste nurkade juures olewatest ringidest wõtab osa 22—29% naisterahwaid. Peale selle on organiseeritud erilised naisteringid: majapidamise-, õmblemise- ja käsitööringid. Lugesetubades ja punastes nurkades

Leeningraadi tööliste lastemajas. Lõunetund.

korraldatakse veel ketramiseõhtuid, kus koostöötamise ajal ajalehti ehk mõnda huwitavat raamatut ette loetakse.

Poliitiline kirjaoskus naiste seas

Erilise hooga edeneb naistöoliste ja talunaisterahwaste seas poliit. kirjaoskuse ringid. Käesolewal aastal on Leeningraadis üksi:

poliit. ringides naistöolisi . . .	1735
agit.-wõrgus	445
teistes koolides ja ringides . . .	13603

Maal:	1925/26. a.	1926/27. a.
naistöolisi pol. ringides	367	108
talunaisi " " "	79	177
agit.-wõrgus	6	87
teistes ring. ja koolides	1200	1582

Naiste osawõtmine 1. astme partei-koolides:

1925. a.	1926/27. a.
50,6%	60,5%

Täiskaswanute üldhariduslistes koolides oli naisi 38%, kirjaoskamatuset lõpetasid 80%.

Sellest näeme poliitilise kirjaoskuse tõusu naiste keskel.

Hulgaline töö

Üks tähtsam ülesanne hulgalises töös on naisi klubi tegevusesse tõm-

mata. Sellel alal on meil juba mõned edusammud astunud. Üleüldse on kõigist töötawatest naisterahwastest klubi tegevusesse tõmmatud 11,5%.

Leeningraadis oli 1. VII 1926 naisi klubides järgmiselt:

Klubi liikmetena	44,3%
" juhatuse liikmetena	25,8%
" rewij. komisj. liikmetena	18,8%
" ringide liikmetena	34%
Wähemusrahwaste klubi liikmeid	42%

Üldhariduslistest ringidest wõtawad naised kõige vähem osa. See on sellega seletatav, et suuremat osa naisi kodune olukord takistab; sest wähe on neid klubisid, kus lastetuba on organiseeritud, kuhu naine ettelugemise ehk ringitöö ajaks lapse wõib anda.

Sellepärast wõiwad naised ainult mõnest huwitawamast lugemisest osa wõtta. Draama-, laulu- ja teised ringid jääwad peaaesjalikult noortele.

Hoogtööde läbiwiimine

Suure huwiga wõtawad naisterahwad osa hoogtööde läbiwiimisest, nagu nõukogude walimised ja rahwuswaheline naistepäew —

NAINE

Me mineviku pigimusta loori
alt vabaduse poole raiund tee.
Eesmärk meid kutsub — vanu ja ka
noori —
mäest üle, üle maa ja merevee.

Ei ole mees nüüd üksik reisiline,
ta kõrval naine — tema vääriline.
See naine — võitleja ja võitlusjuhtki uus,
ees käib, ei väsimuseohkeid suus.

Nüüd naine kahekordseist ahelatest
valla,
nüüd soldat julge väike külaneid.
Ei enam paendu mehe võimu alla.
Kas parem ta? Eks kuulake ka meid!

Me aastasajad õnne otsind taga
kui pimedad. Ent õnn see aga
on ainult seltsimeeste vahel võimalik
ja ainult siis ta kindel, kestev, pikk.

Oi, naine-soldat, ühiskondlik naine,
ja naine-mõtleja, ja naine-teadusmees,
ja naine-kunstnik, ehitaja naine,
ja naine — parem sõber elu sees.

A. RANNALEET

8. märts. Iseäranis wiimase läbiwiimisel (1926. a.) häitasid naised suurt elawust, mis naisterahwa poliitilise teadmise arenemist tunnistab.

Leeningraadi kub. teadete järele oli naisi järgmiselt hoogtöösse tõmmatud:

Leeningraadis	166 506
Leeningraadi kreisis	14 680
Oudowa kreisis	11 566

Kokkuwõttes näeme, et nende wäheste aastate sees, kus naisterahwal nõukoguderiiigis waba arenemise võimalus on, juba wõrdlemisi õige palju on ära tehtud, aga wõrdlemata palju suurem töö seisab meil alles ees. Iga jõukillukest on siin waja kaasa tõmmata ja ära kasutada. Eriti tuleb selleks ära kasutada ka eelseiswa rahwuswahelise naistepäewa hoogtööd, mis uued, ikka laiemad naisterahwakihid meie tööle kaasa tõmmaku.

A. Mahkats

„Oras“, ainus eestikeelne juttude, teaduste ja kunstide pildiajakiri Nõukogude-Liidus, ilmub 6 korda aastas ja maksab postiga 3 rbl, pooles aastas 1 rbl 60 kop. Üksik nr 60 kop.
„Klassiwõitlus“, teadusline poliitika - ajakiri, ilmub kord kuus ja maksab aastas 2 rbl 40 kop., 1/2 a. 1 rbl 20 kop. Üksik nr 25—50 kop.
„Proletaarne rewolutsioon Eestis“, ajaloo-ajakiri, ilmub 4 korda aastas ja maksab aastas 2 r. 50 k., 1/2 aastas 1 r. 25 k. Üksik nr 65 k.
„Säde“, tööriist poliitika-, kirjanduse- ja teaduse - ajaleht, ilmub 3 korda kuus ja maksab 12 kop. kuus postiga. Üksik nr 5 kop.
„Külwaja“ kalender ilmub iga aasta. Täna wuse hind 35 kop.
Lühendatud „Wäike tähtsamat“ maksab 20 kop.

Tellimiseaadress: Ленинград, Фонтанка 53, „Кюльвая“

Leeningraadi tööliste lastemajas. Kehaharjutusetunni algul.

Koolieelse kaswatusetöö tähtsusest ja ülesannetest

Wiimase aastasaja põhjalikum laste hingeelu uurimine tõi otsusele, et last ei wõi mitte täiskaswanud inimesega wõrrelda, et laps peab oma loomulikus olekus arenema. Mõnigi auahne ema tahaks, et tal targad lapsed oleksid ja hakkab sellepärast juba kolme-nelja-aastasele lapsele kõiksuguseid tarku juttusi ajama, samuti sunnitakse lapsi tihti ülejõu käiwal kehalist tööd tegema. Niisugune ülejõu töö, niihästi kehaline kui waimline, takistab laste loomulikku arenemist. Arwustikuteated näitawad, et üle poole maa-lastest ülejõu käiwa töö tagajärjel wigased on. Proletaarlase perekonnas ei ole seisukord parem. Tihti käiwad mõlemad wanemad töö. Hommikul tööle minnes paneb ema lapsed luku taha, ehk saadab uulitsale. Niisuguses seisukorras, kaswasid ja kaswawad weel pragugi paljud proletaarlaste lapsed, olgugi et just neil, kui kehuses nõrgana sündinud lastel hoolikamat ümberkäimist ja kaswatust waja on.

Oktoobrirewolutsioon andis õiguse meie lastele lasteaedade, hoiukohtade, mänguplatside, lastekodude ja sanatooriumide peale, aga neid ei jatku mitte kõigile. Meie nõukoguderiiik ei jõua aineliselt praegu weel kõiki lapsi ülewal pidada, puuduwad ka wastawalt ettevalmistatud töölised.

Lasteplatside, -aedade ja -hoiukohtade asutamist nõuab ka emade wabastamine koduorjusest. Hoiukohas („sõimes“) on lapsed kuni 7 aastani, koolieani. Linnas on lastehoiukoht ja lasteaed lahus, kuna nad maal järgmisel wiisil kokku asutada tulewad: 6—7-aastane lapsehoidja wiib wäheha lapse hoiukohta, ise aga läheb aeda. Maa-elu nõuab lastele ühist asutust kuni 8 aastani. Nad peawad seal terve päew awatud olema (kella 6 hommiku kuni kella 9 õhtu), erakordadel ka öösi, sest wõib juhtuda, et ema ööseks põlule ehk heinamaale jääb.

Möödaläinud suwe tegewus (praktika) asunduste lasteplatsidel näitas, kui tähtsad ja tarwilikud need asutused

talurahwale on. Weel tulusamad on nad siis talunaistele, kui nende juure laste-ühiselumaja asutada, kuhu emad oma lapsed terweks nädalaks wõiksid wiia ja ise rahulikult töö juures olla, teades, et nende lapsi õigel ajal söõdetakse, puhtuses hoitakse ja nende eest korralikult hoolt kantakse. Ei ole emal siis tarwis muretseda, et lapsed kodu söõmata on, ega hirmu tunda õnnetuste üle, mis tihti lastega ja laste läbi sünniwad, kui nad omapead koju jäeti, nagu: tulekahjud, uppumised, loomade alla jäämised, üheteise wigastused jne. Niisuguseid õnnetusi juhtub iga aasta tuhandete wiisi, ja juba nende ärahoidmine üksi tasuks tuhandete lastekodude ja -aedade ülewalpidamise kulu.

Lastehoiukohad ja -aiad ei too aga mitte üksi külale ja emale kasu, waid kõige enam lastele enestele. Talunaine saab wäga hästi aru, kui tarwilik on last lugema õpetada, sellepärast ruttab ta laste koolisaatmisega. Aga ema peaks ka lapse kehalise ja hingelise arenemise peale rõhku panema. Esimine lapseiga 5—8-aastani on laste elus iseäranis tähtis; just selles wanaduses omandab laps palju iseloomujooni, mis inimesele eluajaks omaks jääwad. See on iseäranis tähtis käesolewal uue ühiskonna ehitamise ajajärgul, kus-meil waja on hoopis uue waimuelu laadiga inimesi, kes mõistaks igal juhtumisel ühiskonna tulusid kaitsta.

Iseäranis tuleb hoolt kanda ka laste terwise eest, et nende surewust wähen-dada. Laste suur surewus ei tule meil mitte üksi waesusest, waid suurel osal harimatusest ja pimedusest. Paljud emad ei mõista lapse terwist hoida, ei pane mingisugust rõhku puhtuse peale, kuna ometi suur osa haigusi mustusest tuleb, rääkimata sellest, et talunaine haigusega midagi ei oska peale hakata. Isegi sellest ei suuda paljud emad aru saada, kui tähtis on lapse organismusele kindlatel kella-aegadel söõtmine.

Mis annab siis, kokkuwõttes, lasteplats, -hoiukoht ja -aed lastele ja külale?

Tulewiku-pere

1) Õpetab lapsi terwisehoius ja puhtuses, kannab hoolt laste terwise, söögi, riiete ja puhtuse eest.

2) Õpetab lapsi üheskoos elama ja töötama, mis meile tulewikus väga tähtis on. Lapsed õpiwad iseseiswalt iseenese eest välja astuma, väliseid kergeid ülesandeid täitma, üheskoos kohalisi raskusi ja röömu läbi elama.

3) Lastehoiukoht, -plats ja -aed wabastab naised kodustest töödest ja annab mahti ühiskonnatööst osa wõtta.

Sellepärast on lastehoiukohtade ja -aedade asutamine maal tähtis ülesanne. Meie tööliste- ja talurahwawalitsus saab sellest väga hästi aru ja laiendab rahwahariduse-komissariaadi kaudu iga aasta teatud wõrra nende asutuste wõrku. 1925. a. awati Nõukogude-Liidus suwiseid lasteplatsisi maal 1500; 1926. aastal üle 2000, kus ligi 80 000 last aset leidis. Ka Eesti asundustes awati möödäläinud suwel 8 platsi, ligi 400 lapse tarwis. See arw on wäike, teda tuleb eesolewal suwel mitmewõrra suu-

rendada. Kuid selleks on tarwis, et iga talunaisterahwas oma nõu ja jõuga nende asutuste asutamisel abiks oleks. Peale seda peawad appi tulema kohalised organisatsioonid: kooperatiiv, kommuun, ema ja lapse terwishoiuosakond, abiandmisekassa, noorteühisuse liikmed jne. Eesolewa 8. märtsi üks tähtsam hüüdsõna ja ülesanne olgu suwistele lasteplatsidele nurgakiwi panemine, milleks aegsaste ettevalmistuse tööd tuleb teha.¹ Iseäranis need talunaised aidaku siin kaasa, kes möödäläinud suwel nende asutuste tulu tege-likult tundma õppisid.

Ainult sel teel paneme aluse uue seltskonna kaswatusesele, kui iga wanem oma nõu ja jõuga abiks on. 8. märtsil, rahwuswahelisel naistepäewal, koon-dame oma read weel tihedamalt tulewase põlwe kaswatamise ülesande ümber. Olgu see üks meie suurematest hüüdsõnadest.

L. Kert

¹ Juhtnõõrissi ja näpunäiteid lasteplatside asutamise kohta waata „Haridustöö“ nr 3, 4-5.

Eesti kirjanduse testladu Nõukogude-Liidus: „Külwaja“, Leeningraad, Fontanka 53. Postiaadress: Ленинград, Фонтанка 53, „Кюльвая“. Raamatute nimekirjad saadetakse maksuta, „Drafe“, „Klassiwoõitluse“ ja teiste ajakirjade proowinumbrid 8-kopifase margi wasta.

Naisterahwas ja usuwastane töö

Kiriku järelejäijad on alati suures enamuses naisterahwad olnud ja on weel praegugi.

Magu ühiku inimese ja kogu klassi ilmawaate aluseid, nii tuleb ka naiste suurema usklikkuse aluseid valmistamise tingimistes otsida.

Misjuguft osa etendab praegu naisterahwas meie majanduses? Oma suures enamuses on ta kodu tegew, ja ainult vähem osa naistöölisi ja teenijaid wõtab ühiskondlifest valmistuseft osa, aga ka nende õlgadel lastub peale hariliktu päewatöö weel kodune töö. Kodune töö aga ei arenda kedagi, teeb inimese silmaringi kitsa-piiriliselt ja wõtab kogu aja oma alla. Kui linna meestöölise ja koduse perenaise tööpäewa ja ajajaotust üldse wõrdleme ja kuus keskmiiselt 720 tundi arwame, siis saame järgmise ajalulutuse:

	Mees- töölise	Kodune perenaine tundi kuus ¹
1. Valmistaw töö	217,6	41,2
2. Kodune majapidamine	62,6	314,1
3. Gnefcharimine ja ühis- kondline töö	70,9	4,3
4. Sõbustused	53,6	29,1
5. Usutombed	1,2	11,2
6. Sõõmine ja puhkus	71,4	72,7
7. Magamine	242,9	247,7

Arwud on wõetud 1926. aastast. Nad käsitlewad tööliste elu-olu ja näitawad, kuiwõrd naine koduse tööga finni on. Gnefcharimiseks ja ühiskondlisesks tööks kulutab ta naeruwäärt wähke tundisi. Aga selle asemel wõtawad kirik ja usutombed naiselt mitu korda rohkem aega kui mehelt. Kõõgi ja pesuküna aur tumestab mõistust ja kõõgi ning lastetota seinad piirawad waadet.

Külanaise tööpäew on igatahes weel pikem, iseäranis suwel, kus talunaisterahwas mitte ainult kodust töõd ei tee, waid ka heinamaal ja põllul mehlega karmuti töõtab. Ja ka siin on naised usu küljes kõige kindlamine finni.

Naise koht valmistuses on sarnane, mis teda ühiskondlifest elust tarwilisel määral osa wõtta ei laje ja tema arenemist takistab. Mida rohkem meie majandus

areneb, seda rohkem wabaneb naine koduseft orjuseft. Kuid mõtteta oleks naistel enestel ootama jääda kuni kord sotsialismus tuleb ja neid wabastab. Sotsialismust peame ise ehitama, aga meie ei saa seda siis teha, kui enam kui pool töõtawatest kihtidest, linna-naistöölised ja talunaised sellest osa ei wõta.

Kirik saab väga hästi aru, kuiwõrd tähtis talle naisterahwas on. Kirik ostab naisterahwa wäärtust rohkem hinnata kui tihtilugu mõned meie tegelased, kes naiste töõ kui kõrwalise tähtsusega töõ peale waatawad. Ta teab, et naine noortjugu kaswatab ja selle ilmawaatele teatud mõttes aluse paneb.

Muidugi mitte alati ei ole kirik niisugisi naisterahwast hinnanud. Kui kirik wõimu haripunktil seisis, sülitas ta naisele näkku, tembeldas teda „kuradi anumaks“, „kõige patu ja kurja juureks“. Naisel ei olnud oma orjuses ja pimeduses muud troosti kui — seesama ust ja kirik!

Nüüd on kiriku ülewõim kadunud. Meil Kõõkogude = Süüds on kirik riigist lahutatud, ja mingisugune „ilmalik“ seadus ei kaitse usku ega jumalaid. Kirik peab oma mõju alalhoidmiseks uusi abinõusi otsima. Ja muuseas piitab ta just vähem arenenud naistekihtisi selleks kasutada, et kiriku porisewajuwat wankeit wälja tassida, et pappidele nende sõõdikufisfetulekut kindlustada.

Just sellepärast, et kiriku mõju naise kohta juba minewikus nii suur on olnud ja et ta müüdi weel oma mürti suurel osal naiste kaudu wälja walab, tuleb usuwastast töõd just naiste hulgas kõige tähtsaks pidada. Eriti käib see ka Gesti asunduste kohta, kus kiriku ja igasuguste usupetuste mõju kadunud ei ole, waid püsib ja ifegi suureneb. 23 Gesti asunduse kohta on 7 luteriusu kirikut. Seal kus kirikut ei ole, sõidawad kõõtrid ja palwevennad ringi, wõi käib pastor linnast külas. 9 Gesti asunduses on usuhullustus suur. Iseäranis tugew mõju on neil piiri ääres, kus pappidel seljatagune walgetaartiliste riikide näol — eriti meil Kingisjewa ja Dudowa maal wasta Gesti piiri ja Siberis Kauge-Jda wabariigis, kus ifegi paaris koolis usupetust anti — proletariaadirewolutsiooni 10. aastal.

¹ Nende tundide hulka kuulub ka mõnesugune teenistus peale koduse töõ.

Ühes Siberi asunduses tegutses ifegi nõid — papi algworm — külas.

Meil on palju klubisid, lugemisetubasid ja punaseid nurke. Meil on olemas poliitikingid, käsitööringid naisterahwale, aga usuwastaseid ringisi ei olnud meil läinud sügiseni peale Leeningraadi, Pihtwa ja Kroonlinna ühtegi. Ja needki, mis wast hiljem asutatud, ei anna enefest laugemale elumärke.

Usuwastane töö käib organisatsiooniliselt wabatahtlike usuwastaste ühifuse alla, mille algringid usuwastaseid ringisi organiseerivad. Ringides antakse esialgset usuwastast kirjandust, pannakse algus üldjoontes marksistilisele ilmawaatele ja antakse juhatus, kuidawüsi ümbruses usuwastast tööd teha. Ringi töölawasse käib usuwastane nurk wõi näitus, kus ringis läbitöötatud materjal näitlikult ette tuuakse. Pealeselle teeb algringike hulgalist tööd, paneb toime ettelugemiste- ja waieluseõhtuid, korraldab usuwastaseid hoogtöösi, iseäranis kirikupühade eel ja nende aegus jne.

Usuwastast tööd ei saa muust tööst lahutatuna ette kujutada. Täieste ekslik

on arwamine, nagu oleks usuwastane töö ainult usuwastase algringi asi, ja et teistel nõukogulistel ja ühifondlistel asutustel sellega sugugi tegemist ei ole. Puht-usuwastast tööd ei olegi. Usuwastane töö ise on kõigi teiste aladega seotud. Wõidelda usu wasta tähendab wõidelda sotsialismuse ehituse eest. Ja naisringidel on siin dige suur tegewuseala. Naistöolistel ja talunaisterahwaste eneste kättega lõhume usu alused.

Leeningraadi naistöolised ja kodused perenaised haridusmajas wõisid dige seiskoha. Naiste poliitikingi liikmed on suurelt osalt usuwastase algringi ja usuwastase ringi liikmed. Naistenurga juures asub usuwastane nurk, mõlemi töö on wastamisi seotud. Sedasama tuleks teha ka mujal.

Usuwastase töö kõige tähtsamaks tege-
laseks olgu see, kelle peale usf nii suuri lootusi paneb — talunaisterahwas, kodune perenaine ja naistöoline. Kui meie Leenini õpetuse järele peame niikaugale õppima, et igaüks meist oskaks riiki juhtida, siis olgu meie esimine asi wõidelda usu pimes-
tawa mõju wasta naisterahwaste hulgas.

S. J.

Ühistegewuse kaudu talunaisterahwa wabastamisele

Enne rewolutsiooni näeme talunaisterahwast harwaste kooperatsioonist ehk ühistegewusest osa wõtmas, sagedaste ei olnud tal õigusti selle liige olla. Alles oktoobrirewolutsioon andis talunaisterahwale õiguse kõigist riigielusse puutuwatest, kui ka ühiskondlistest küsimustest ja asjaajamistest täiel ulatusel osa wõtta.

Kahjuks ei tarwita aga talunaisterahwas seda õigust weel kuigi laialt, ei oska seda weel kasutada.

Naiste osawõtmine kooperatiivist leiab tihti takistust ka meeste poolt, kes sellega ei taha leppida et naisterahwas nendega ühes asju ajab wõi koguni kooperatiivist, artellis, kommunas juhatajaks on, ehk majapidamist hakkab uut moodi sisse seadma.

„Naise asi on laste ja koduse töö järele walwata, ühiskonna töö jäägu meeste hooleks.“ Nii kuuleme tihti

weel naisi ühistegewusest eemale tõrjutawat.

Meie ei hakka siin selle ajast ja arust läinud waate wastu waidlema, tähendame ainult, et majapidamine eriti just selle all kannatab, kui perenaine kooperatiivist kõrwale jääb. Just siin, ühistegewuses, eestkätt tarwitajate ühisuses, on talunaine õigemal kohal kui mees. On ju majapidamine eestkätt naise õladel, kes selle puudustest ja hädadest seega loomulikult rohkem teab kui peremees. Sellepärast just talunaisterahwal tarwis kooperatsioonis tegew olla.

Samuti on naisterahwas tihti rohkem seotud ka walmistuse-kooperatsiooniga, nagu piimasaaduste ümbertöötamises, karjakaswatuses, kodulindude kaswatuses jne. Siin on perenaise huwi ja hool, kuidas paremaid produktisi walmistada ja neist rohkem raha saada.

Muidugi ei ole meeste arwamine naistel mitte ainuke takistus ühiskonna tööst osawõtmisele, waid neid leidub weel enamgi. Talunaine peab peale töölise töö ka weel kaduse töö eest hoolitsema: pesu pesema, süia keetma, lapsi hoidma, loome talitama jne. See kõik seob naise kodu külge kinni.

See ei tohi aga siiski naisi tagasi hoida kooperatiivi liikmeks astumast. Hoopis selle wastu, tuleb kõige agaramalt kooperatiivi tegewusest osa wõtta, arusaajaid ja teguwõimsaid naisterahwaid kooperatiivi juhatusesse wiia ja nende kaudu ja abil ikka rohem ja rohkem naisterahwaid katsuda kooperatiivi tööst osa wõtma tõmmata.

Kui meil kooperatiiv korda on seatud, siis wõime selle kaudu ka üldist seisukorda külas parandama hakata. Näeme juba nüüdki paljudes kohtades, kudas kooperatiiv oma kulul ehk ühiskonnale kaasa aidates suweks lasteaia awab, et naisel tarwis ei oleks last üksi koju jätta, mille tagajärjel mitmesugused õnnetused juhtuwad, ega teda põllule kaasa kanda.

Paljudes kohtades muretsetakse kooperatiivi kaudu põllutöömasinaid, mis jällegi naise osa põllutöös kergendab.

Siin ja seal on kooperatiivid külas juba oma ühissöögimajad ja ühised pesuköögid sisse seadnud. Need ettevõtted aga aitawad otsekohe naise wabanemisele kaasa, sest nad päästawad ta suurel määral koduse töö kammitsest.

Pealeselle aitab kooperatiiv ka arstiabi muretseda, toetab aineliselt arstiabi-punkti, annab ainelist abi koolile, kirjaoskamatuse kaotamise koolidele, lugemisetubadele ja raamatukogudele, mille kaudu talunaisterahwas teadmistes wõib edasi areneda.

Mida rohkem naine areneb, seda kergemine oskab ta ennast sellest koor-
mast wabastada, mida ta praegu weel kannab.

Talunaisterahwas peab õppima sellest tähtsast ja suurest osast aru saama, mida kooperatiiv tema wabastamises ja üldse uue ühiskondlise korra ehitamises etendab. Siis näeb ta, et just töö ühistegelistes asutustes ja ettevõtetes naise üks suurem ja tähtsam ülesanne peab olema.

Seda teed mööda sammub talunaisterahwas ühiskondlisele tööle, kus ta aktiivseks nõukoguderiigi ülesehitajaks saab.

Kooperatiivi kaudu ühendame meie miljonid wäiksed, lagunenud majapidamised ja ehitame kommunistlise ühiskonna, nii nagu sm. Lenin meid õpetas ja kuhu Üleliiduline Kommunistiline (enamlaste) Partei meid juhhib.

Ella Karo-Pöögelmann

SÕBRAD

*Meil on siin
treipink vurisev ja kuldsed laastud,
laastud rõngas nagu tedrekael,
hele, rõõmus treialmeistri vilepael,
rihma plaksumine,
masinate lustiline tants.*

*Teil on seal
vadistajad kudumiseteljed,
verevates rätikutes neid kudujad,
kiired süstikud, mis plakswad,
kuumad pruunid silmad,
elukangastegi noored koed.*

*Õhtul, siis,
kui huigand viled vastastikku,
treialitel puhkama jäänd peitel,
teljed viimseid niisi tõstnud meeleheitel,
läheb lobisedes
koju poole kuduja ja treial — paar.*

Ainetel AIN RANNALEET

Kiri õele

Sul, kallis õde, juri Gestis
 väike Stella,
 sest puudus arstimiseks jõud.
 Müüd pole piiri sinu kurb-
 tusele —
 ja küsid minult troosti, nõu.

Sa troostisõnu minult ära
 oota,
 mul möllab hinges wiha.
 Et walu ise ununeks — ei
 seda tohi loota,
 las kaotagu seda wõitlusihä.

Sa oma kurbusega wõit-
 lusesse astu
 ja kogu wiha hingesse —
 nii palju kogu wiha kurna-
 najate wastu,
 et lämmataks see kurbtuse.

Ja mitte üksi sina, kallis
 sõsar —
 kõik kurnatava ilma töölis-
 pere,
 kõik töölis-emad, wõtte koku
 wiimane kui pisar —
 neist sünnitate ääretuma
 mere:

See meri pange wiha-
 laineil mäsfama.
 Sest tormist jattub selle-
 wõrra,
 et teie kurbtus jäädawalt
 peab kaduma —
 torm häwitab kõik kurnajad
 ja kohanlise torra.

Oss

Töö koduste perenaiste seas

Praequsel ajal, kus tõuseb meestööliste teadlik aktiivsus, kasvab meie majandus, laieneb lastegi kommunistiline liikumine, on koduse perenaiste osa elu-olus ja üldse poliitilises ja majanduslikes elus eriti suur; sellepärast tuleb kõik teha, et koduse perenaiste poliitilist teadmust tõsta.

Cesti tööliste haridusmaja Leeningradis on koduste perenaiste eestlaste seas tõsiselt tööd alanud. Kahe aastaga on suudetud luua haridusmaja juure naisterahwa-aktiiv, kes mitte ainult naistöö alal, see on erilistes naisterahwastele organiseeritud ringides ei tööta, vaid kõigest haridusmaja tööst osa võtab. Minewal aastal awati naisfelfiliste algatusel haridusmaja juures lastetuba, korraldati üldtettelugemisi, õpreisfisi; tänawu organiseeriti usuwastane algring („rakute“) ja üks suurem ettelugemine: „Perelõund, abielu ja prostituiisioon“.

Naisfelfilised on aktiivselt osa võtnud kõigist haridusmaja poolt korraldatud hoogtöödest, töötawad haridusmaja juhatuses, seinalehe toimetuses jne.

Eriti on naisfelfilistele ajutatud kolm ringi: poliitilaring, õmblemise- ja juurelõikamisering ja tööring. Nende ringide liikmed on peaaesjalikult kodused perenaisted ja üksikud selfilised wabrikuteist, kes Wene keele puudusel oma wabrikuringide tööst osa ei saa võtta.

Õfawõtmine ja töö nendes ringides on haruldajelt elaw ja omawahel läbikäimine

wäga selfiliselik. Üldse töötab selles kolmes ringis 60 naisterahwast.

Peab tähendama, et meie haridusmaja, wõrrelbes teiste Leeningradi wäemusrahwuste klubidega, naistöö alal esimesel kohal on.

Haridusmajas ei ole ühtegi ringi, kust naisterahwad osa ei võtaks: I astme poliitilaringis on 19 naisterahwast, II astme poliitilaringis 13, usuwastases ringis 42, I astme marksiilises ringis 6, tööliste kirjasaatjate ringis 4, raadioringis 2, spordiringis 14, sõjawäeringis 8, lauluringis 34, teatrikoolis 26, maleringis 3 ja fotoringis 5.

Kõigis neis ringides töötawad naised aktiivselt ühes meestega.

Kull tööd on tehtud, kuid see ei tohi meid weel rahuldada. Töö tähtsust filmas pidades tuleb meil feda weel palju laiendada, jäwendada, kõik kodused perenaisted eestlased, kes siiafaadil mingisugustel põhjustel kõrwale on jäänud, tööle tõmmata.

Wiiburi poole klubi on haridusmajale kaasa tulnud. Weebuarikuust faadit töötab sealgi kaks ringi: nais-poliitilaring ja käsitööring. Et tööd laiendada, tuleb kõigepealt teadlikkudel meestel kodustele perenaistele kaasa aidata. Mees peab kõik tegema mis võimalik, et tema laste ema ja elufelfiline teadlikuks ühiskonnaliikmeks faaks, sest sellest oleneb mehe enese aremine, noorsoo tulewik ja meie lõpulik wõit.

S. A.

S i s u k o r d

	Lk
ÜK(e)P Eesti sektsioonide keskbüroo: Eesti naistöolisele ja talunaisterahwale	1
M. Schitkina: Rahwuswaheliseks naistepäewaks	2
H. S.: Naisproletaarlaste wõitlus Eestis	4
S. A.: Lenin esimise naisterahwaste-organisaatorina	5
A. Mahkats: Talunaisterahwas ja nõukogude ehitustöö	6
Ain Ramalset: Naine (luuletus)	9
L. Kert: Koolieelse kaswatusetöö tähtsusest ja ülesannetest	10
S. J.: Naisterahwas ja usuwastane töö	12
Ella Karo-Pöögelmann: Ühistegewuse kaudu talunaisterahwa wabastamisele	13
A. Ramalset: Sõbrad (luuletus)	14
Oss: Kiri õele (luuletus)	15
S. A.: Töö koduste perenaiste seas	16

Pealadu „Külwaja“ kirjastuses, Leeningraad, Fontanka 53. Telefon 5-97-54

Тип. Лен. Горн. Инст., Вас. Остр. 1 лин. 52. — Ленинградский Гублит № 33364. Тираж 2000

Библиотечка
Авалк
Рааматукogu

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Maa-kooperatiivipoes

Trükiwiga. 2. lehek. 1. kirjatükt allkirjaks „Eesti seksioonide kesk-
komitee“ asemel peab olema: Eesti seksioonide keskbüroo.

-204 1856/1679

Hind 5 kop.

S 19283

